

Utenriksdepartementet
post@mfa.no
seksjon.for.menneskerettigheter.og.demokrati@mfa.no

Oslo 13. september 2013

Høring – utredning om valgfri protokoll til FNs barnekonvensjon om en klagemekanisme

UNICEF Norge vil takke for muligheten til å komme med våre innspill til analysen av mulige fordeler og ulemper ved en eventuell norsk tilslutning til FNs barnekonvensjons tilleggsprotokoll om en individklageordning.

UNICEF Norge vil innledningsvis understreke at vi er fornøyd med utredningsarbeidet til advokat Frode Elgesem, og mener det er en styrke ved rapporten at det underveis i arbeidet ble lagt opp til en inkluderende prosess med barnerettsorganisasjoner og ikke minst med barn selv. I arbeidet med å utrede fordeler og ulemper ved en tilslutning som har direkte konsekvens for barn er det avgjørende at også barna selv har fått anledning til å fremme sine synspunkter.

UNICEF Norge mener også at det er en styrke ved rapporten at den kommer inn på at spørsmålet om individklageordningen må ses i sammenheng med barnekonvensjonens grunnleggende prinsipp om barnets beste, jf. barnekonvensjonens art. 3.

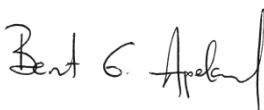
Konvensjonsforpliktelsen bidrar dermed til å skille vurderingen knyttet til tilleggsprotokollen til barnekonvensjonen fra de øvrige individklageordningene knytte til andre konvensjoner.

UNICEF Norge vil i høringsinnspillet særlig kommentere på:

- Eksisterende klageordninger i Norge
- Handlingsrommet til lokale og nasjonale myndigheter ved en tilslutning
- Eventuelle negative konsekvenser for barn

Dersom departementet har spørsmål til UNICEF Norges høringsinnspill bes disse rettes til juridisk rådgiver Ivar Stokkereit på e-post: ivar.stokkereit@unicef.no

Med vennlig hilsen

Bernt G. Apeland
Generalsekretær

Ivar Stokkereit
Juridisk rådgiver

1. Eksisterende klageordninger i Norge:

1.1 Nasjonale klageordninger

Rapporten peker under punkt 13 på at en eventuell tilslutning til tilleggsprotokollen vil medføre at det blir nødvendig å sette søkelys på våre nasjonale klageordninger. UNICEF Norge er enig med utrederen i at det er nødvendig å se nærmere på hvordan en skal sikre barns adgang til å påklage administrative avgjørelser som angår dem.

UNICEF Norge mener at effektive rettsmidler må være tilgjengelig på nasjonalt nivå, og vi legger til grunn at dette er en forpliktelse som Norge påtok seg allerede ved inkorporeringen av barnekonvensjonen. Jf. Barnekomiteens General Comment No. 5 (2003). FNs barnekomité la i sin generelle kommentar til grunn at for at rettighetene under konvensjonen skulle ha mening, må barn ha tilgang på effektive klageorganer som har kompetanse til å gi reparasjon for eventuelle brudd på deres rettigheter. Barns spesielle, og foreldreavhengige posisjon tilsier at statene bør ha særlig fokus på å sikre at det finnes effektive og tilrettelagte klageordninger for barn. UNICEF Norge mener det er alvorlig at dette ikke i tilstrekkelig grad er på plass allerede, særlig sett i forhold til FNs barnekomités klare tilrådning i den generelle kommentaren fra 2003. Vi legger til grunn at det vil bli nødvendig å se nærmere på barns adgang til tilpassede klageordninger i det videre arbeidet med tilslutningen til tilleggsprotokollen.

UNICEF Norge mener at barns adgang til effektive klageordninger i praksis kan løses gjennom at en utvider og forbedrer eksisterende klageordninger, eksempelvis Fylkesmannen. Siden fylkesmannen har adgang til å tilsidesette åpenbart urimelige vedtak og å fatte nye vedtak i saker som omhandler grunnleggende rettigheter til barn, anses dette mer formålstjenelig en ved klage til sivilombudsmannen. UNICEF Norge legger til grunn at dette også vil sikre at en overholder kravene etter tilleggsprotokollen som innebærer at organet som skal behandle saken har kompetanse til å gjenopprette en eventuell krenkelse jf. tilleggsprotokollens art 7 (e).

1.2 Adgangen for barn til å bruke domstolene

Hovedreglene i Norge er at barn ikke kan reise sak for domstolene på egen hånd, men må ha samtykke fra en verge. Det legges til grunn at dette også vil gjelde ved en eventuell tilslutning til tilleggsprotokollen om individklagerett.

UNICEF Norge vil her understreke viktigheten av at barnets egne synspunkter kommer frem dersom barnet ikke er enig i vergen standpunkt. Dette er etter vår vurdering avgjørende for å sikre barnets reelle adgang til å påklage brudd på barnekonvensjonen.

UNICEF Norge vil også understreke at fraværet av et effektivt rettsmiddel i seg selv utgjør grunnlag for klage etter tilleggsprotokollen.

2. Handlingsrommet til nasjonale og lokale myndigheter

UNICEF Norge er opptatt av å sikre at barnekonvensjonen og de forpliktelsene den legger på statene overholdes. Tilslutning til tilleggsprotokollen vil etter vår vurdering være et viktig virkemiddel for å sikre at norske barns rettigheter etter barnekonvensjonen overholdes.

UNICEF Norge legger til grunn at dette ikke medfører noen innskrenking i "handlingsrommet" til norske myndigheter.

En tilslutning til individklageordningen vil ikke medføre noen overføring av lovgivningskompetansen i disse sakene, det ble gjort ved ratifikasjonen av FNs barnekonvensjon. Uttalelsene fra FNs barnekomité er ikke rettslig bindende, selv om UNICEF Norge vil understreke at det er avgjørende for barns rettssikkerhet at komiteens praksis legges til grunn også i enkeltsaker.

UNICEF Norge vil, som utrederen, også fremheve at hensynet til barnets beste, jf. barnekonvensjonens art. 3, må være et grunnleggende hensyn også ved regjeringens vurdering knyttet til tilslutning til tilleggsprotokollen.

Vi viser avslutningsvis til justisdepartementets vurdering i Ot.prp. nr 45 (2002-2003) om innarbeiding av barnekonvensjonen i norsk lov, under punkt 4.3.3¹: *"Justisdepartementet mener derfor at en må vise varsomhet i utvelgelsen av hvilke konvensjoner som skal inkorporeres gjennom menneskerettsloven. Etter Justisdepartementets syn står imidlertid FNs barnekonvensjon i en særlig stilling. Barn utgjør en særlig utsatt og sårbar gruppe, som har behov for et ekstra sterkt vern. Gjennom å inkorporere FNs barnekonvensjon, vil man sende et signal om dette."*

UNICEF Norge mener barns særlige stilling gjør denne argumentasjonen like relevant i denne sammenheng.

3. Eventuelle negative konsekvenser for barn:

Utredningen sier avslutningsvis at det kan tenkes at det kan være negative konsekvenser for barn knyttet til en tilslutning til tilleggsprotokollen om individklagerett. Utrederen peker spesielt på at det kan forekomme saker hvor foreldrene skyver barna foran seg for å fremme egne interesser.

UNICEF Norge vil her bemerke at dette allerede i dag er en utfordring i nasjonale saker, særlig knyttet til barnefordeling, som også utrederen peker på. UNICEF Norge legger til grunn at FNs barnekomité, med sin særlige kompetanse på barn og barns rettigheter i større grad enn de nasjonale rettsinstanser, er i stand til å vurdere hvorvidt de aktuelle sakene representerer et brudd på barnets egne rettigheter eller om det er snakk om foreldre som "bruker" barna for å fremme egne interesser.

¹ <http://www.regjeringen.no/en/dep/jd/dok/regpubl/otprp/20022003/otprp-nr-45-2002-2003-/4.html?id=172806>